

Klagenemnda for krav om kompensasjon og billighetserstatning
for psykiske belastningsskader som følge av deltakelse i
internasjonale operasjoner

Unntatt off., jf. offl § 13.1 jf. fvl § 13.1

VEDTAK

Klagesak nr.: 10/2014

Klager: [REDACTED]

Klagers prosessfullmektig: Advokat Pan Farmakis

Klagen gjelder: Forskrift 2009-12-22 nr. 1768 om særskilt kompensasjonsordning for psykisk belastningsskader som følge av deltakelse i internasjonale operasjoner. Om skadelidte har krav på 65 G.

Beslutningsdato: 4. september 2014

I behandlingen har deltatt: Anne Stine Eger Mollestad
Eva Klepsland Drageset
Trond Jørgensen

Konklusjon: Klagen tas ikke til følge.

***

1. Prosessuelt – habilitet

Det har ikke vært reist inhabilitetsinnsigelser mot Olsen fra noen av partene. Under nemndsmøte fremgikk det imidlertid at skadelidte og et av nemndsmedlemmene, Odd Helge Olsen, tidligere har hatt kontakt gjennom veteranorganisasjonen. På denne bakgrunn vurderte nemnda på selvstendig grunnlag Olsens habilitet etter forvaltningsloven § 6 annet ledd. Nemnda konkluderte med at den tidligere kontakten mellom skadelidte og Olsen er å anse som «andre særegne forhold» som vil kunne falle inn under forvaltningsloven § 6 annet ledd. Olsen fratradte derfor i behandlingen av saken. Nemnda er beslutningsdyktig med tre medlemmer til stede etter forskriften om klagenemnda § 8.

2. Sammendrag av sakens faktiske sider

Klagen gjelder krav etter forskrift 2009-12-22 nr.1768 om særskilt kompensasjonsordning for psykiske belastningsskader som følge av deltakelse i internasjonale operasjoner (kompensasjonsforskriften).

Skadelidte, født [REDACTED], tjenestegjorde som FN-soldat i [REDACTED] fra [REDACTED]. Etter tjenesten ble det fremsatt krav om kompensasjon. Statens pensjonskasse, heretter SPK, innhentet medisinsk dokumentasjon og spesialisterklæring i henhold til mandatet for ordningen. Skadelidte ble ved SPKs vedtak av 12. mars 2013 tilkjent full kompensasjon etter kompensasjonsordningen del I (35 G). Skadelidte fikk i samme vedtak avslag på søknad om kompensasjon etter forskriften del II (65 G). SPKs vedtak bygger på at årsakene bak skadelidtes nåværende arbeidsuførhet ligger i helsehistorikken fra perioden rundt 2003-2009. På denne bakgrunn fant SPK at det er sannsynliggjort at skadelidte, dersom den aktuelle FN-tjenesten tenkes borte, uansett ville ha vært ervervsmessig ufør i betydelig grad. SPKs avgjørelse ble i e-post av 24. april 2013 påklaget, og nærmere begrunnet i brev av 3. september 2013. Begrunnelsen bygger i det vesentlige på at det ikke er et krav om tidsnær dokumentasjon, samt at det foreligger årsakssammenheng mellom skadelidtes psykiske lidelse og tjenesten i [REDACTED]. I tillegg anføres det at skadelidte er 100 % varig ervervsmessig ufør, og at hendelsen under tjenesten er en nødvendig og tilstrekkelig betingelse for ervervsuførheten på 100 %. SPK fant ikke grunn til å omgjøre sitt vedtak, og saken er derfor sendt frem for klagebehandling.

Av belastende hendelser under tjenesten i [REDACTED], opplevde skadelidte den [REDACTED] at en beruset medsoldat bevæpnet seg og løstnet gjentatte skuddsalver inn i skadelidtes forlegning. Hendelsen varte over et tidsrom på ca. 3 timer. Skadelidte og flere andre medsoldater ble truet på livet og skutt på under hendelsen. Skadelidte ble ikke fysisk skadet under denne hendelsen. Han mener at han som følge av denne hendelsen har slitt med store psykiske problemer og har fått varig nedsatt arbeidsførhet.

Etter dimisjon var skadelidte sykemeldt en periode, før han fikk jobb som [REDACTED] i oktober 1997. Skadelidte ble sykemeldt på grunn av psykiske problemer samme høst, og gikk langtidssykemeldt fram til 1998. Skadelidte utdannet seg deretter til [REDACTED] som ledd i attføring. Han jobbet som dette først i [REDACTED] og deretter i [REDACTED]. Fra ca. [REDACTED] gikk han over til å være opplæringsansvarlig for ambulansetjenesten tilhørende [REDACTED]. Etter fire år i denne stillingen søkte han seg tilbake til turnusarbeid på grunn av misnøye med arbeidsoppgaver etter intern omorganisering og konflikt med ledelsen. Fra 2009 ble han langtidssykemeldt på grunn av ryggproblematikk og kroniske smerter etter en arbeidsulykke i august 2009.

SPK innhentet i anledning saken spesialisterklæring fra spesialist i psykiatri, Martin Schuster. Schuster konkluderte i erklæring datert 28. november 2011 med at skadelidte lider av PTSD, og at denne representerer en psykisk belastningsskade. Han konkluderte videre med at det er en sannsynlig årsakssammenheng (mer enn 50 %) mellom hendelsen [REDAKERT] og skadelidtes PTSD. Nevnte hendelse anses å være den direkte årsaken for utviklingen av PTSD hos skadelidte. Skadelidte anses å være 100 % arbeidsufør. I tilleggserklæring av 31. juli 2012 fastholder Schuster sine tidligere vurderinger og skadelidtes skadebetingede medisinske invaliditet fastsettes til 45 %.

Det foreligger i tillegg to nevrologiske spesialisterklæringer fra henholdsvis mai 2012 og september 2012 som ble utarbeidet i forbindelse med krav om menerstatning og yrkesskedeforsikring. I erklæringen fra mai 2012 konkluderes det med at det ikke er sannsynlig at skadelidtes nakkeprolaps, nakkeplager og funksjonssvikt i nakken skyldes arbeidsulykken i august 2009. I erklæringen fra september 2012 konkluderes det med at skadelidte har en varig medisinsk invaliditet som følge av somatiske helsesvekkelser (nakke, rygg, utstrålende symptomer mm.) fastsatt til 25 %.

Skadelidte møtte sammen med sin far og sin advokat ved nemndsbehandlingen, og gjorde nærmere rede for sitt syn på saken.

3. Nemndas vurdering

Det er uomtvistet at skadelidte er påført en psykisk belastningsskade som følge av tjenestegjøring i internasjonal operasjon. Nemnda legger videre til grunn at skadelidte i dag er 100 % ervervsmessig ufør. Skadelidte ble ved SPKs vedtak av 12. mars 2013 tilkjent full kompensasjon etter forskriften del I (35 G). Hovedspørsmålet i saken er om skadelidte oppfyller vilkårene som oppstilles etter forskriften § 4a og dermed tilkommer ytterligere erstatning etter forskriften del II (65 G), herunder om skadelidte har sannsynliggjort at hele uførheten kan tilbakeføres til tjenesterelaterte psykiske belastningsskader. Dersom dette finnes sannsynliggjort, reiser saken spørsmål om skadelidte ville ha vært helt eller delvis ufør om tjenesten tenkes borte.

Ved krav om kompensasjon tilsvarende 65 G gjelder da de alminnelige erstatningsrettslige reglene for bevis og årsakssammenheng. Det betyr at det stilles alminnelige erstatningsrettslige krav til sannsynliggjøring av årsakssammenheng mellom tjeneste og skade. Forsvarsdepartementets tolkningsnotat av 22.11.2010 om lempeligere beviskrav kommer således ikke til anvendelse. Det påhviler således skadelidte å sannsynliggjøre at han som følge av tjenesten er blitt helt eller delvis varig ervervsmessig ufør som følge av den psykiske belastningsskaden.

Kravene til årsakssammenheng utledes av betingelseslæren. Etter betingelseslæren vil den psykiske belastningsskaden være årsak til hele skadelidtes ervervsuførhet dersom den har vært en nødvendig og tilstrekkelig betingelse for uførhetens inntreden. Kravet til årsakssammenheng er ikke oppfylt dersom det foreligger andre selvstendige årsaker til uførhet. Det er ikke tilstrekkelig at en psykisk belastningsskade i seg selv ville ført til uførhet dersom uførheten også ville foreligget dersom belastningsskaden tenkes bort.

Det er i utgangspunktet skadelidte som bærer bevisbyrden for at det foreligger nødvendig og tilstrekkelig årsakssammenheng mellom den psykiske belastningsskaden og skadelidtes ervervsmessige uførhet. Etter SPKs oppfatning er det ikke sannsynliggjort årsakssammenheng

hensyntatt de beviskrav som gjelder etter det lovfestede objektive ansvaret i forsvarspersonelloven § 12 b. SPKs vedtak bygger på at skadelidte som følge av rygg- og nakkeproblemer uansett ville vært ervervsmessig ufør i betydelig grad dersom man tenker FN-tjenesten bort. Bevisbyrden for at skadelidte uansett ville ha blitt helt eller delvis ervervsmessig ufør, påhviler staten. Det vises for så vidt til Rt. 1999 s. 1473.

Det foreligger tre sakkyndige erklæringer i saken, som konkluderer noe ulikt med hensyn til betydningen av skadelidtes somatiske lidelser. Den sakkyndige erklæringen avgitt 28. november 2011 fra spesialist i psykiatri Martin Schuster, konkluderer med at skadelidte lider av PTSD og at det er årsakssammenheng mellom tjenesten og skadelidtes psykiske lidelser. Spesialisterklæring avgitt 2. mai 2012 av Kristina Devik ved nevrologisk avdeling ved Universitetssykehuset i Nord-Norge legger til grunn at skadelidte har nakkeplager, men finner det ikke sannsynlig at plagene skyldtes arbeidsulykken i 2009. I spesialisterklæring avgitt 12. september 2012 av nevrolog Rasmus Lossius, i forbindelse med krav om yrkesskadeerstatning, konkluderes med at skadelidte har en varig medisinsk invaliditet som følge av somatiske helsesvekkelser på 25 %.

Skadelidte fremstår med omfattende og alvorlig PTSD, ut fra den sakkyndige vurdering som er foretatt av psykiater Schuster. Det er dog på det rene at denne ikke hadde medført varig ervervsuførhet på tidspunktet da skadelidte ble utsatt for en arbeidsulykke. Det fremkommer videre av omfattende dokumentasjon forut for og i tiden etter arbeidsulykken at skadelidte hadde massive somatiske plager.

Av sakens dokumentert fremkommer at skadelidte har stått i arbeid mesteparten av tiden frem til arbeidsulykken i 2009, og at han da falt ut av arbeidslivet som følge av ryggproblematikk og kroniske smerter etter arbeidsulykken. Årsaken til hans arbeidsuførhet er å finne i helsehistorikken fra perioden 2003 til 2009. Skadelidte hadde massive rygg- og nakkerelaterte problemer med utstrålende symptomer og alvorlig smerteproblematikk, søvnmangel samt mageplager og vekttap. Han opplevde også stor slitasje grunnet en konfliktfylt situasjon på jobben, samlivsbrudd og økonomiske bekymringer. Det er betydelig psykisk helseproblematikk i de siste årene før 2009 som ikke har sammenheng med belastningene fra tjenesten i [REDACTED]. Det funksjonsfallet som inntraff i perioden ut fra både somatiske og psykiske forhold var vel etablert før [REDACTED]-traumene igjen kom til overflaten i 2009. De rent somatiske helsesvekkelsene er særlig grundig utredet og beskrevet.

På denne bakgrunn fremstår det som overveiende sannsynlig at arbeidsulykken er årsaken til at skadelidte falt ut av arbeid, og dermed har vært den utløsende årsaken til skadelidtes ervervsuførhet. Hans PTSD etter tjeneste har etter nemndas syn åpenbart bidratt til at hans tilstand blir forverret, men det er de somatiske lidelsene som på uførhetstidspunktet fremstår som den altoverveiende årsak til ervervsuførheten.

Nevrolog Lossius har i sin erklæring konkludert med at skadelidte har en varig medisinsk invaliditet på 25 % som følge av somatiske helsesvekkelser. En så vidt omfattende medisinsk invaliditet har etter nemndas syn betydelig innvirkning på skadelidtes generelle ervervsevne. Det fremstår derfor som sannsynlig at hans helsetilstand er av en så alvorlig karakter at skadelidte likevel ha vært delvis ervervsmessig ufør som følge av de somatiske lidelsene, om man tenker hans psykiske lidelser som følge av tjenesten bort. Det legges videre til grunn at skadelidtes psykiske plager hindrer han i å komme tilbake i arbeid. Skadelidtes belastninger i form av alvorlige kroniske smerter, somatiske funksjonsvekkelser, langvarig arbeidskonflikt, flere samlivsbrudd og økonomiske vanskeligheter innebar etter nemndas vurdering at skadelidte ville vært minimum 50 % varig ervervsmessig ufør uavhengig av oppholdet i [REDACTED].

Skadelidte har i nemndsmøte anført at hans somatiske plager er fullstendig underordnet hans psykiske plager. Skadelidte fremstår med åpenbare psykiske plager som virker inn på hans helsetilstand. Det er likevel ikke grunnlag for å sette til side de spesialistvurderinger som er gjort av hans somatiske tilstand og som konkluderer med en høy grad av medisinsk invaliditet. Den tidsnære dokumentasjon omkring ervervsuførheten underbygger de vurderinger og konklusjoner som de sakkyndige har kommet frem til. Det vises for så vidt til Rt 1998 s 1546 på side 1570, hvorfra siteres:

«Såkalte whiplash- eller nakkeslengsaker som kommer for domstolene, er ikke sjelden preget av et uklart årsaks- og symptombilde. Det kan være uklarhet om hvilke skader som er oppstått, når de forskjellige symptomer har inntrådt og i det hele om og i tilfelle hvilke deler av en foreliggende helsesvikt som kan tilbakeføres til den aktuelle påkjørsel som skal ha medført nakkesleng. Det foreliggende bevismateriale vil gjerne være sammensatt, og opplysningene kan trekke i forskjellige retninger. Ved en slik bevisbedømmelse er det viktig å ha for øye at bevisene vil kunne ha forskjellig kvalitet og tyngde. Særlig viktig ved bevisbedømmelsen vil være nedtegnelser foretatt i tid nær opp til den begivenhet eller det forhold som skal klarlegges, og da spesielt beskrivelser foretatt av fagfolk nettopp for å få klarlagt en tilstand. Dette vil gjelde blant annet nedtegnelser i legejournaler om funn og om de symptomer pasienten har ved undersøkelsen eller behandlingen. Svakere bevisverdi vil for eksempel opplysninger fra pasient til lege ha hvis opplysningene gjelder pasientens tilstand på et vesentlig tidligere tidspunkt enn tidspunktet for den aktuelle konsultasjon. Opplysninger fra parter eller vitner med binding til partene som er gitt etter at tvisten er oppstått, og som står i motstrid eller endrer det bildet som mer begivenhetsnære og uavhengige bevis gir, vil det oftest være grunn til å legge mindre vekt på, jf her - om bevisbedømmelsen på et annet rettsområde - Rt-1995-821.»

Nemnda finner ikke grunnlag for å se bort fra den omfattende dokumentasjonen omkring hendelsen som var direkte foranledningen til at skadelidte falt ut av arbeid i 2009. Han fremsto også med massive somatiske plager i tiden før arbeidsulykken. Nemnda finner det på denne bakgrunn ikke sannsynliggjort at skadelidte ville ha vært i fullt arbeid om han ikke hadde vært utsatt for belastninger under tjenesten. Skadelidtes psykiske lidelser som følge av tjenesten er dermed ikke en nødvendig og tilstrekkelig betingelse for hele skadelidtes uførhet. Skadelidte har som følge av dette ikke krav på kompensasjon etter forskriften del II.

Klagen tas derfor ikke til følge. SPKs vedtak stadfestes.

For klageomgangen er det fremsatt krav om dekning av utgifter til juridisk bistand med totalt kr. 33.250,- inkl. mva. Kravet gjelder en tidsbruk på totalt 14 timer. I henhold til forskrift av 24. juni 2011 om klagenemnda § 11, dekkes rimelige og nødvendige utgifter til juridisk bistand i forbindelse i anledning klageomgangen. Nemnda anser kravet for å overstige det som anses som rimelige og nødvendige utgifter i anledning klagesaken, og nemnda setter salærkravet ned til 6 timer.

3. Konklusjon

Klagen tas ikke til følge. SPKs vedtak stadfestes.

Statens pensjonskasse skal utbetale kr 14.250,- inkl. mva for juridisk bistand i anledning klagen.

Vedtaket er enstemmig.

Oslo, 1. oktober 2014

Anne Stine Eger Mollestad
Klagenemndas leder